

Recenzija

Prof. dr. Amir Pušina
Filozofski fakultet
Univerzitet u Sarajevu

RECENZIJA ZA KNJIGU

Narandža s Trebevića

(svjedočenja i sjećanja iz Sarajeva u vremenu opsade 1992-1996)

Autor: Ezudin Kurtović

1. Prikaz rukopisa

Knjiga „Narandža s Trebevića“ Ezudina Kurtovića opsega je 150 stranica koja uz predgovor i pogovor sadržajem obuhvata pet poglavlja:

1. SVESKA 1 (5.4.1992 – 8.10.1992)
2. SVESKA 2 (17.10.1992 – 25.3.1993)
3. SVESKA 3 (12.4.1993 – 16.1.1994)
4. SVESKA 4 (25.1.1994 – 30.6.1995)
5. SVESKA 5 (18.8.1995 – 21.3.1996)

Svako od pet poglavlja odnosi se na dnevničke zabilješke/promišljanja autora o ratnim strahotama 1992-1996 u BiH, osobito u Sarajevu i ratnim jedinicama kojima je kao pripadnik Armije Republike Bosne i Hercegovine pripadao. Knjiga je ilustrirana i upotpunjena pažljivo odabranim novinskim člancima, slikama i faksimilima.

2. Recenzentsko mišljenje

Djelo „Narandža s Trebevića“ Ezudina Kurtovića, diplomiranog inženjera elektrotehnike i magistra tehničkih znanosti u oblasti računarstva, fascinantno je dokument, poruka i pouka svakome onome ko želi prodrijeti dublje u pitanja smisla etosa i kosmosa, osobito ljudske egzistencije, patnje, boli, čežnje, ljubavi, straha, sreće, vjere i nade. U svakome od pet poglavlja jednim „talasastim“, preplićućim, racionalno-emocionalnim, religijsko-mističnim diskursom, autor se obraća sebi, svijetu, ponajprije Stvoritelju - velikim brojem dova skrušeno moleći i nadajući se

boljem. Ne samo za sebe nego i druge. Zaista je impresivna sposobnost i zrelost autora da čitaocu prenese vlastita zapažanja, osjećaje, dileme i snove na jedan, skoro introspektivan ali dokumentaran način, pišući „slikajući“, i metaforično i katarzično i s nadom: „Nakon sunčanog, stiješnjenog jutra, nebo se naoblačilo, rascijepilo. Počela je kiša, pravi proljetni pljusak. Nisam se nikada radovao grmljavini kao danas, jer prvi put nakon mnogo dana ne grme topovi, već se pokazuje Božija moć. Kiša je prestala a očekuje se pljusak granata.“(str.8) Kao vrstan psiholog, autor precizno opisuje vlastiti strah ali i emocije svojih najdražih u izuzetno stresnim situacijama „Prosto je nevjerovatno da je iko ostao živ. Ja sam samo očekivao trenutak kada ću poginuti i u izrazitoj uplašenosti u sebi se pitao kako “to” izgleda, odnosno kako će izgledati. Sve vrijeme sam učio u sebi sve što mi je padalo na um i išao prema vrhu, znajući da je naša pomoć potrebna ljudima koji se gore nalaze.(...) Ono što pamtim tog dana je olakšanje kada smo čuli ezan za ikindijski namaz koji se razlijevao negdje iz Čaršije i koji nam je svima ulijevao snagu i ohrabrenje. Rekao sam tada sebi da više nikada u životu neću propustiti namaz.“(str. 36) „Inače, noć pred akciju se teško može prepričati. Klanjao sam dugo, molio dragog Boga da ostanem živ i da se čitav vratim svojim roditeljima i sestri. Duga zimska noć. Mama je od čaršafa, pod svjetlošću svijeća, šila bijelo maskirno odijelo. Sati, minute se tope do pred polazak u neizvjesnost. Oprostiš se od života jer ne znaš hoćeš li se vratiti iz akcije. Ali siguran si da je to neophodno da bi se sačuvala zajednica, grad, ljudi, djeca, starci, nemoćni, žene, djevojke, da bi se sačuvali životi i čast.“ (str.64) „Ljubav, dobrota je kao voda duboka zdenca. Neki zdenac je pun i voda se prelijeva, tek s vremena na vrijeme zastane. Neki zdenac ima vode, ali se ne smije previše uzimati jer onda će je manjkati. A neki zdenci su prazni i suhi. Mamina ljubav i dobrota spadaju u prvu grupu. (str.13) Ili lucidno zapažanje o emocijama/emocionalnoj inteligenciji majke i oca: „Majčina ljubav je više emotivna a očeva racionalna, ali su obje temelj u životu čovjeka.“ (isto).

Sličnim stilom i formom koja daleko nadmašuje hladnu dnevničku faktografiju, nižu se i slikaju likovi i događaji i svaki od njih živo poziva na promišljanje i upućuje na Dobrotu. Jedan od takvih je i Bakir Lamadžema, a događaj koji autor opisuje upućuje zbog čega ovo vrijedno djelo i nosi naslov „Narandža s Trebevića“: „Bakir je neuobičajen tip, u suštini dobar, ali se ne slažemo kod nekih religioznih tema. Bez obzira na to, on je jedan od rijetkih sagovornika za intelektualne i ljudske teme ovih dana (...) Jedan detalj posebno pamtim, urezao se duboko u mom sjećanju: tog ljeta ‘93. na liniji smo za ručak dobili i po jednu narandžu (!?), a on je svoju podijelio sa mnom i rekao da onu koju sam ja dobio ponesem kući i podijelim sa svojom porodicom. Ta polovica narandže simbolizira i podsjeća me na ono najljepše što smo u ratu doživjeli, a to je nesebičnost i saosjećajnost običnih ljudi (...). (str. 94-95)

Ima li ljepše poruke i pouke i nakon svega što su Sarajevo i Bosna i Hercegovina pretrpjeli tokom ratnih godina i još žešće, samo drugim sredstvima, trpe i danas?

3. Zaključak i ocjena

Knjiga „**Narandža s Trebevića**“ Ezudina Kurtovića vrijedno je, nesvakidašnje književno, ali i filozofsko i pedagoško-psihološko djelo izuzetno kreativnog saglasja skoro eidetske dokumentarne potke i neuobičajenog, upitno-problematizirajućeg i (samo)savjetodavnog stila pisanja – o Dobroti. U potpunosti smo sigurni kako niti jednoga čitaoca, bez obzira na „svijet“ iz kojega dolazi, neće ostaviti ravnodušnim. Stoga nam je izuzetna čast i zadovoljstvo preporučiti rukopis za štampanje.

Sarajevo, 01.12.2018.

Recenzent:

Prof. dr. Amir Pušina